

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek vedoucího/oponenta bakalářské práce

Jméno autora	Anna Šuhájková
Název práce	Sourozenecké konstelace a jejich vliv na rodinný život a životní dráhy
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Nina Fárová, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2021

Hodnocení cíle/ů práce

Autorka si za cíl práce klade „*jaké role mezi sebou mají sourozenci v období dospělosti a jak se navzájem vnímají ve vztahu k jednotlivým sourozeneckým pozicím. V rámci stanoveného cíle je důležité zjistit zásadní proměny vztahů ve zkoumané etapě dospělosti, tzv. mladé dospělosti*“ (str. 22), k čemuž používá čtyři základní výzkumné otázky zaměřující se na vzpomínky na dětství, současný vztah mezi sourozenci, soulad empirie a teorie vzhledem k sourozeneckým charakteristikám a vnímání výhod a nevýhod sourozeneckých vztahů. Takto stanovený cíl a výzkumné otázky považuji za adekvátní, cíl práce byl v tomto smyslu naplněn, avšak s určitými výhradami.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	dobré	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

Autorka si pro svou bakalářskou práci vybrala zajímavé a líbivé téma sourozeneckých konstelací, které jistě rezonuje v mnohých z nás. Jak autorka vhodně identifikuje v teoretické části, rodinné a sourozenecké vztahy jsou základním kamenem fungování člověka ve společnosti. Teoretická část je slušně zpracovaná, dozvídáme se v ní informace o proměnách rodiny v současné společnosti a o základní typologii sourozeneckých konstelací. V závěru teoretické části se autorka věnuje také více sociologickým tématům, která jsou se sourozenci a vztahy mezi nimi spojena. K teoretické části práce mám jen jednu výtku – autorka na několika místech staví tradiční a moderní rodinu do zcela jasných a oddělených binárních opozic, v rámci kterých tradiční rodinu poněkud idealizuje (jasný společný zájem a soudržnost) a moderní rodinu trochu demonizuje (individuální zájmy, komplikovanější a křehčí vztahy). Navíc jak sama ukazuje poté v empirické části, sourozenecké vztahy očividně podporují soudržnost a integritu moderní rodiny.

Autorka vhodně vybrala kvalitativní metodologii, v tomto případě konkrétně polostrukturované rozhovory. Scénář rozhovorů je poměrně kvalitně zpracovaný, i když bych si dovedla představit jeho rozšíření (hlavně ve formě otázek spojených s tím, jak jejich sourozenecká konstelace ovlivňuje jejich pohled na vlastní rodinu a děti v ní, zda by svou sourozeneckou konstelaci chtěli opakovat ve svých rodinách a proč). Drobnou chybou také je, že přímo v práci autorka neodkazuje na přílohu č. 2, což je právě scénář rozhovoru. V metodologické části autorka také srozumitelně popisuje výzkumný vzorek a postup provádění a analyzování rozhovorů. Pozor by si ale měla příště dát na zacházení s anonymitou svých respondentů a respondentek. V printscreenu z kódování v MAXQDA jsou vidět předpokládám originální křestní jména respondentek a respondentů, podle kterých by teoreticky mohli být identifikováni. Jelikož bude bakalářská práce volně dostupná na internetu, doporučila bych ještě zvážit úpravu tohoto problému, pokud je to možné.

Hlavní nedostatek práce vidím především v práci s kvalitativními daty. Empirická část práce je z velké části prakticky pouze popisem či převyprávěním toho, co autorce řekli jednotliví respondenti. Druhý krok, který by spočíval v sociologické reflexi, interpretaci a v zaměření se na komplikovanější a často nepřímé významy, v práci bohužel neproběhl. Autorka zároveň věnuje příliš mnoho prostoru citacím z rozhovorů, které ještě následně shrnuje. Citace by však měly sloužit jako ilustrace daného tématu či jevu, které autor či autorka bakalářské práce představuje. Větší prostor měla autorka věnovat samotným empirickým zjištěním z jejího výzkumu (kterým se v této podobě dostává fakticky pouze pár stran).

Zjištění z rozhovorů tedy téměř nejsou nijak sociologicky interpretována, autorka se pouze snažila ověřit, zda se typologie sourozenců z literatury dá aplikovat na její respondenty. S tím souvisí má obecnější výtku k celé bakalářské práci – práce je svým zaměřením spíše psychologická, autorka také vychází především z psychologické literatury. To není nutně na škodu, nicméně právě v interpretaci by se měla snažit uchopit téma sourozeneckých konstelací více sociologicky. I taková data podle mého názoru ve svém výzkumu má, například odkazování na společný/podobný sociální původ, genderovou dělbu práce v rodinách, kariérní/životní volby a jejich důsledky, ekonomickou situaci rodin, mezigenerační konflikt atp. Nezůstávat tedy jen u charakteristik individuálních ale přesunout se v rámci interpretace dat také ke společenským faktorům.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

K formální úrovni práce nemám zásadnější připomínky. Jazyk, kterým autorka píše, je snadno srozumitelný a čtivý. Práce je dobře strukturovaná.

Otázky k obhajobě práce

- 1) Zkuste trochu více rozvést, jak společná historie a společný původ sourozenců mohou ovlivňovat integritu rodiny.
- 2) Jak se do sourozeneckých vztahů propisuje mezigenerační konflikt a jaké kompetence si z něj mohou sourozenci odnášet do vlastního života?
- 3) V práci popisuje spravedlivé dělení úloh v domácnosti mezi jednotlivé sourozence, kde také píšete že: „Chlapci většinou zastávali mužské práce vedené otcem a děvčata fungovala naopak s matkou v domácnosti“ (str. 43). Dá se toto dělení považovat za spravedlivé? Proč ano či ne? Jaké širší společenské procesy za tím stojí?
- 4) Přenášeli si respondenti a respondentky své sourozenecké konstelace do úvah o svých vlastních (budoucích) rodinách?

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Výsledné hodnocení práce

Autorka představila relativně kvalitní bakalářskou práci. Vybrala si sociologicky důležité téma, které však mohla empiricky lépe zpracovat. Práci doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

Navrhuji hodnotit stupněm C

V Praze 4. 1. 2021

datum a místo

podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.